DISPUTATIO JURIDICA
DE
RAPINA,

Quam

Duce Chriſto,

Indultu Magnifici atq; Nobiliſsimi JCtorum in inclytâ Salanâ Ordinis,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Conſultiſſimi, atq; Excellentiſsimi,

DN. ZACHARIÆ Prüeſchencken

JCTI EXIMII, CONSILIARII SAXONICI graviſſimi, Pandectarum Profeſſoris meritiſſimi, Curiæ item Provincialis & Scabinatus Adſeſſoris ſpectatiſſimi; Dn. Præceptoris, Patroni ac Promotoris ſui continuo obſervantiæ & honoris cultu reverenter proſequendi:

Publico Eruditorum examini ſubjicit

FRIDERICUS Freiesleben/ Eiſenbergenſis.

In auditorio JCtorum

Ad diem Novembr.

JENÆ,
PRELO LOBENSTEINIANO.
ANNO cIɔ Iɔc XXXX.

IN NOMINE DOMINI noſtri Jeſu Chriſti.

Præloquium.

Ita omninò eſt: Quemadmodum miles per luſoria certamina ſe pugnæ præparare aſſolet: Sic Jurium cultores prudentiæ civili, & rerum agendarum arenæ per frequentiam diſputationũ aſſuefieri oportet. Veriſſimè namq; in has quadrat, quod Artabanus apud *Herodotum in Solym. lib. 7.* de Principum ac Magnatum conſultationibus pronunciat; niſi diverſæ inter ſe dicantur ſententiæ, non poſſe quem eligere ſaniorem, ſed neceſſum habere, quæ dicta ſunt, tenere: At cum plures & diverſæ proditæ fuerint opiniones, licere verum à falſo, ceu aurum purum à ſcoriis ſecernere. Cogitanti autem mihi, ecquam potiſſimùm juris materiam ſub diſputationis incudem revocarem, ea cumprimis meo arriſit palatui, quæ deteſtandum *Rapinæ* crimen penicillo ſuo adumbratum, & vivis quaſi coloribus depictum exhiberet; tùm quia ſatis eſt quotidiana, hoc præſertim licentioſiſſimo Martis ſeculo, quo prædonibus atq; piratis omnes totius Europæ anguli velut Amalthex cornu ſũt repleti; tum quia, cum utilitate admirandâ, ſuas quoq; difficultates conjunctas habet. Ne autem hic velut per vaſtum agrum vagus palari videar, hoſce intra termi-

nos diſcurſum meum coercebo,conſideraturus Rapinam & ut *perpetrandam*,& ut *perpetratam*. *Perpetrandam* in *genere* & in *ſpecie*. In *genere*, tùm in *definitione* ſuâ, tùm *diviſione*. In *ſpecie*, per *cauſam Efficientem*,*Objectum*,& *Formam* explicando. *Perpetratam*,ratione *Effectus* & *pœnæ*, tùm *Ordinariæ*, tùm *Extraordinariæ*. Incipit ergò feliciter.

Thesis I.

Quandoquidem ſolenne hoc obtinent JCti,ut quoties rem arduam & intricatam aggrediuntur,toties eandem primò omnium à definitione auſpicentur; meritò & ego eorum inſiſtens veſtigiis,diſputationis meæ initia à definitione arceſſam.

II. *Definitio* autem vel *Nominis* eſt, vel *Rei*. *Nominis* abſolvitur *Etymologiâ*, *Synonymiâ* & *Homonymiâ*.

III. *Etymologiam* quod ſpectat, *Rapina à Rapiendo*, hoc eſt auferendo,tollendo,amovendo, ſuum ſortita eſt nomen. *pr. Inſt. h. t.* de vi *bon. rapt. l. 1. & l. 2. ff. eod. l. 4. ff. ne quis eum qui in jus vocat. &c.*

IV. *Synonymiam* verò quod attinet, Rapinam hinc indè apud Dd. appellari deprehendo *Deprædationem*,*Robbariam*,*Graſſationem* & *Latrocinium*; quanquam hoc ultimum, propriâ verbi ſignificatione penitiùs inſpectâ,reverâ à Rapina differat. *Hæc* namq; in ſolâ rerum ablatione & ſpolio violento acquieſcit,nec effuſione ſanguinis humani adeò delectatur, ſicq; cum furto quaſi fraternizare videtur: *Latrocinium* verò atrocius eſt, & nunquam abſq; interfectione hominis committitur,licet deprædationem individuam agnoſcat ſociam, atq; ſic propiùs ad homicidii crimen accedit. Hinc Latrones propriè dicuntur,qui ſpolii causâ hominum vitæ inſidias ſtruere conſueſcunt. *l. 4. in pr. ff. ad L. Aquil. l. 28. §. 15. ff. de pæn. l. 4. C. ad L. Cornel. de Sicar.* Quiq; vernaculâ

noſtrâ

noſtrâ linguâ vocantur Mörder. At Raptores, ſive prædones appellantur, qui vi homines in viis aggrediuntur, iisq́; bona ſua violentâ manu auferunt & rapiunt; vulgò Räuber/ Buſchklöpfer/ Beutenmacher/ Taſchenklöpfer/ Freybeuter &c.

V. *Homonymia* Rapinæ latet in eo, quod & *latè & ſtrictè* ſumatur. *Latè*, pro quacunq́; deprædatione, etiam eâ, quæ cum hominis occiſione eſt conjuncta, quam in ſpeciale Latrocinii crimen incidere, jam modò indigitavi. *Strictè*, pro ablatione violentâ rei mobilis, absq́; cæde alterius perpetratâ. Quin & illud ad Homonymiam referri debet, quòd Rapina in ſignificatu generaliori, *Invaſionem*, quæ aliàs circa res ſoli eſt occupata, ſuis ulnis comprehendat, ceu quidem clareſcit ex §. *1. in fin. Inſt. h. t.* ibi: *Ut ex hac cauſa, ab omni Rapina homines abſtineant &c.*

VI. *Rei definitio*, aut ſi mavis, deſcriptio talis eſto: *Rapina eſt contrectatio rei alienæ, mobilis, corporalis & prophanæ, vi doloq́; malo facta.* Hæc definitio conſtat *genere* & *differentiâ ſpecificâ*. *Generis* vicem ſubit *contrectatio*; & rectè: cùm omnis Rapina ſit contrectatio, non verò omnis contrectatio Rapina, ſcil. quatenus Rapina ut ipſum factum, quo quis delinquit, conſideratur. *pr. Inſt. h. t.* Quatenus verò in hoc facto jus, ſive ipſum maleficium, quod ex re eſt, i.e. ex ipſo facto, ut Juſtinian. loquitur *in §. 1. Inſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc.* ſpectatur, contrectationem pariter atq́; violentiam hujus maleficii formæ partem, non genus eſſe, nemo ſanum habens ſynciput ibit inficias. Contrectando namq́; non minus, quam furtum Rapina perficitur; quamvis non ſimpliciter contrectando, ſed ſi vis dolusve malus acceſſerit: Eoq́; reſpectu differt à furto, & Raptor fur improbior ac fur manifeſtus appellatur. *l. 14 § 12. ff. quòd met. cauſ. l 80. §. 3. ff. de Furt. l. 2. §. 10. ff. h. t.* Cætera in hac definitione poſita verba, *differentiæ* obtinent locum. Quod enim dixi Rapinam eſſe contrectationem *rei alienæ*, eo ipſo commonſtrare volui, quomodo *Rapina* & *Raptus* à ſe invicem differant; quamvis enim utriusq́; genus contrectatio violenta exiſtat, *Raptum* tamen non ad violentam *rei*, ſed *perſonæ* ablationem referri, vel Homericis

ſaltem oculis *§. 8. Inſt. de publ. jud. & l. un. C. de Raptu virgin.* intuenti, pateſcit. Sic ex verbo in definitione adjecto *mobilis* colligere licet, quale inter *Rapinam* & *Invaſionem* ſit diſcrimen. *Invaſio* ſiquidem ad res immobiles. *§. 1. & 2. Inſt. h. t. Rapina* autem ad mobiles & ſe moventes ſpectat *d. §. 1. & l. 1. C. eod.* Neq; tamen ſufficere videtur in Rapina, ut res ſit mobilis, ſed requiritur inſuper, ut ſit prophana; ideò addita quoq; eſt vocula *Prophanæ.* In ſacris namq; rebus, non Rapinam, ſed Sacrilegium committi, *ex t. t. ff. & C de Crim. Sacril nec non c. conqueſtus 16. extra de foro compet. c. nulli liceat. 12. q. 2.* nemo non deprehendet.

VII. Definitionem inabrupto ſucceſſionis fœdere, ſubſequitur *diviſio.* Diſpeſcitur verò Rapina in *Publicam* & *Privatam.* *Illam* voco, quæ à prædonibus in viis atq; ſtratis publicis perpetratur. *l. 28. §. 10. ff. de pœn.* in verbis: *in itineribus &c. Hanc,* quæ ab illis in oppidis, villis atq; ædibus privatis exercetur. *Nov. 134. c. ult.* ibi: *in domibus aut itineribus. Utraq;* vel eſt *directa* & *immediata,* vel *mediata* & *indirecta. Illa* ſic appellatur, quando quis ipſe directò res mobiles, alteri violentâ manu extorquet. *Hæc* verò vocatur, cùm quis mediatè, & indirectò per alium vel ſolo mandato, vel pecuniâ interveniente, res mobiles alicui auferri procurat.

VIII. *Cauſa efficiens principalis* eſt *homo*, cujuscunq; ille ſit ſexûs, conditionis vel ſtatu.s Neq; enim hîc fœminas excludendas eſſe exiſtimo.; quia & in his malitas animi improbúmve conſilium haud rarò invenitur, quod utiq; legum pœnis coerceri debet, ne in publicum erumpat malum. *arg. l. 2. §. 3. ff. ad SCtum Vellei.* Unde licet iſtis ſexûs imbecillitas, multum in jure ſuffragetur. *l. 2. & t. t. ff. & C. ad SCtum Vellei.* delinquendo tamen, æquè ac viri obligantur. *l. 2. C. ſi adverſ. delict.* Sic q. q. haud diſtinguendum eſſe cenſeo, utrum quis ſit Plebejus vel Nobilis, liber an ſervus, civis an peregrinus. Inter haſce n. perſonas, quoad delicta perpetranda, nulla eſt differentia. *arg. l. 7. §. 1. ff. de Jurisd.* licet quoad pœnæ qualitatem & ejus impoſitionem, inter plebeium & nobilem, liberum & ſervum, jura nonnunquam diſtinguant, ut videre eſt *ex §. 4.*

Inſt.

Inſt. de Publ.jud.l.1.§.5.ff. ad L.Cornel.de Sicar.d.l.7.§.3.ff.de Juriſd.l.3.ff. ad L.Jul.de vi privat.l 2 ff. de Cuſtod.reor.

IX. *Minus principalis impulſiva eſt* fraudulofa per vim auferentis *voluntas*, quæ tamen abeſſe intelligitur, vel ex *conditione perſonæ*, vel ex *cauſa rapiendi*. Ex *conditione perſonæ* abeſſe cenſetur, ſi dolus in eam non cadat. Hinc meritò veniunt excipiendi, *Infantes*, quia neſciunt, quid agant. *l.1. C. de falſ. monet.* carent ſenſu. *l.32.§.1.ff. de acquir. vel amitt. poſſ.* & affectu. *l.26. C. de donat.* Omni culpâ vacant. *l.pen. in fin.ff. de fideicom. libert.* Imò pro invitis habentur. *l.5.ff. de ſervit. urb. præd.* Quin & furtum in eos cadere nequit. *l. 23. ff. de Furt.* Quomodo ergò criminis iſtius, quod furtum improbius cenſetur, capaces eſſe poterunt?

X. Quibus adnumeramus *Impuberes*, illos tamen qui infantiæ proximi exiſtunt; Tales enim quoniam à furioſis parùm diſtant, ut loquitur Imp. *in §.10. Inſt. de inutil. ſtipul.* animoq; nocendi deſtituuntur. *l. 23. §. 2. ff. de ædil. edict. l.3.§. 1. ff. de ſepulc. violat.* haud immeritò à Rapina excuſantur. *l.2.§. 19. ff. h.t.* ſiquidem ipſi eandem exercuerint; Sin verò Servi ipſorum huic crimini operam navârint, à noxali vi bonorum raptorum actione haud liberabuntur. *d.l.2.§. 19.ff.h.t.*

XI. Haud impar de *Furioſis* eſto judicium. *l. 40. ff. de R.J. l.22. §.7. ff. ſolut.matrim.* Neq; enim minùs ac infantes dolo carent. *l.5. §. 2. ff.ad L.Aquil.* per omnia atq; in omnibus abſentis vel quieſcentis loco ſunt. *l.124. §. 1. ff. de R.J.* quin & ſatis ſuo furore puniti videntur. *l. 14. ff. de Offic.præſid.l.9.§.fin. ff. ad L. Pompej. de parric.* Quod tamen de iis intellectum volumus, qui continuo furoris infortunio laborant, non qui intermiſſa habent intervalla, & in conſpectu inumbratæ ſunt quietis. *l. 18. §. 1. ff. de acquir.vel amitt. poſſ.* Hi enim intermiſſionis tempore ſi delinquant, utiq; animadverſionis ſeveritatem haud effugiunt. *d. l. 14.* in verb. *nec morbo ejus danda eſt venia. ff. de Offic.præſid.* Cæterùm qui ſtultorum nomine aliàs deſignantur, oppoſiti prudentibus, errantibus aut peritis, ad præſentem diſquiſitionem non pertinent. His quippe non animi morbus miſerabilis, ſed temeritas & ineptia culpabilis

xpro-

exprobratur. *l. pen. §. fin. verſ. quod ſi. ff. de Jur. & fact. ign. l. 4. ff quod vi aut clam.*

XII. Pariter & *Noctambulos* in eorum, qui voluntate delinquendi deſtituuntur, claſſem referimus; Furioſis enim & mortuis comparantur, per ea quæ habet Magnificus quondam hujus loci Ordinarius, *Dn Petrus Theod. piæ memoriæ, in ſuo Collegio criminali Diſput. 1. th. 25. ſub lit. F.* niſi fortean habeant conſuetudinem ſurgendi ac lædendi alios, notãte Gail. *lib. 2. Obſerv. 110* Nam hi, quoniam haud ignorârunt, ſe eo vitio laborare, ut dormiendo ſurgerent, inſimulq; vim inferrent, nec tamen ſe ligari viciriq; aut alio modo huic vitio mederi procurârunt, quin pœnæ capiſtro ſint ſubjugandi, cũctabile non eſt.

XIII. Idem ſtatuendum eſt de *Ebriis*, qui nim. in ebrietate enormi & profundâ ſunt conſtituti temulentiâ, quæ hominem ita ſenſu rationis omni privat, ut nec pes nec manus officium ſuum facere ullo modo poſſit. Tales enim ob mentis alienationem nec velle, nec conſentire dicuntur. *cap. 14. de vita & honeſt. cler.* Unde quod ebulitio circa cor in iracundis. *l. 48. ff. de R. J.* hoc vinum in ebriis operatur. *arg. l. 11. § 2 verbo. Impetu ff. de pœn. c. venter. 5. diſtinct 35.* Advertas tamen, hoc fallere (1.) in milite, cujus delicta in ebrietate commiſſa, tantùm abeſt ut noviſſima Imperii conſtitutio excuſet, ut potiùs accuſet. Reuter beſtallung zu Speyer auffgericht. *art. 56.* (2.) in eo, qui ſobrius propoſitum rapiendi habuit, & poſtea ebrius factus illud in effectum deduxit. *Carpz. part. 3. pract. crim. q. 146. n. 56.* (3.) Si ebrietate ceſſante delinquens delicti non pœniteat, ſed potiùs de eo glorietur; quomodo Ariſtoteles refert, non excuſari eum, qui cum canem lapide percutere vellet, & novercam percuteret, acclamavit: *ne ſic quidem malè;* quoniam iſta approbatio operatur, ut actio retrò & ab initio voluntaria fuiſſe cenſeatur.

XIV. Meritò tamen ab horundem conſortio excluduntur *Prodigi*. Quanquam enim furioſis comparentur. *in l. 7. §. 12. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eat. l. 6. ff. de V. O.* æquiparatio tamen iſthæc ſaltem ſecundum quid, non per omnia procedit;

cedit;

cedit; nim. quoad contractus, alienationes & bonorum adminiſtrationem, in quibus prodigus neq; modum neq; finem expenſarum ſervans, dilacerando ac diſſipando furioſum rerum ſuarum facit exitum: In delictis autem furioſo nequaquam eſt æquiparandus, ſed qui doli capax cenſetur, pœnæ ordinariæ ſubjiciendus, docente *Bachov. in not. ad Treut. vol. 1. diſp. 6. th. 5. lit. d.*

XV. *Ex cauſa rapiendi* voluntas abeſſe intelligitur, quando quis errore aliquo ductus, rem ſuam eſſe exiſtimans, & imprudens juris eo animo rapuerit, quaſi Domino liceat per vim rem ſuam auferre poſſeſſoribus. Deficit enim hîc formalis ratio delicti, videlicet dolus, quem error juris excludit. *l. 25. §. 6. in fin. ff. de hered. pet. l. 12. §. 3. ff. de liber. cauſ.* à quo quælibet cauſa etiam injuſta ac fatua (ut loqui amãt Dd.) excuſat. Notandum tamen hîc eſt, Raptores ejusmodi à vi bonorum raptorum judicio excuſari quidem, nõ tamen prorſùs impunitos evadere, & quidem ſi proprias res ita eripuerint, dominio mulctari; ſin alienas, & res & æſtimationem earundem reſtituere teneri. *§. 1. Inſt. h. t. l. 7. C. unde vi.* Abit hoc in paſſu Jus Saxonicum, quo omnes illi, qui bona aliena non tantùm mobilia, verùm etiam immobilia, per modum abreptionis auferũt, (ut habent verba *Nov. 63. cap. 1. verſ. unde ſi &c.*) non aliter puniuntur, niſi ut reſtituant bona violenter occupata, judici mulctam & pœnam 30. ſolidorum ei, cui res abrepta eſt, perſolvendo, *per textum* Landr *lib. 3. art. 43. in pr. junct. art. 47. in pr. Schneidw. in comm. ad Inſt. §. 1. n. 8. h. t.* Et hoc quidem obtinet, ſi prædones reſtituendi gaudeãt facultate; quod ſi verò eâdem ſint orbati, tunc violẽtiam paſſus rei ſuæ ablatæ valorem æſtimare potis eſt: quo facto, Raptor ad eam quantitatem condemnatur, niſi mediante juramento taxationem rerum ablatarum diminuere paratus ſit. *per text. expreſſum* Landr. *lib. 3. art. 47.* Neq; tamen mulctam & pœnam luentes, jus ſuum, quod fortean in re abrepta habuerunt, ſimul amittunt, ſed imò iſtud, per viam actionis repetere & perſequi ipſis integrum eſt, *per gloſſ.* Weichbild *art. 29. Schultz. in Synopſ. Inſt. lib. 4. tit. 2. ſub lit. B. Dn. Carpz. part. 2. pract. crim. q. 88. n. 19. cum*

3. *ſeqq*: ubi quoddam Scabinorum Lipſienſium adducit reſponſum, cujus hæc ſunt verba: Ob nun wohl der Schuldener vorgewendet/ daß jhr euch ſolcher ewrer Anforderung durch die ſelbſt e genthätige anmaſſung ſeiner Aecker/ gäntzlich verluſtig gemacht hettet/ vnd dieſes fals ſich vff die Käyſerliche beſchriebene Rechte/als *l. extat. 13. quod met. cauſ. & l. ſi quis in tantam. C. unde vi.* beruffen. Dieweil aber dennoch ſolche Verordnung nach Sächſiſchen Rechten/vnd gemeinen Wahn der Rechtsgelehrten vff Sächſ. Boden nicht ſtatt hat ꝛc. So habt jhr euch auch durch Anmaſſung berührter Acker ewrer Schuldforderung keines weges verluſtig gemacht/ſondern es wird euch dieſelbe nochmahls billich bezahlt V.R.W.

XVI. *Objectum* Rapinæ ſubminiſtrant (1) *res aliena.* Quemadmodum enim rei propriæ furtum fieri nequit. *l. 21. ff. commod.* ita nec Rapina. *l. 2. §. 18. ff. h. t.* rei namq; ſuæ quisq; moderator eſt & arbiter. *l. 21. C. mandat.* Intellige, ſi res plenè propria eſt. Cui conſectarium, creditorem moroſo ſuo debitori, qui nullo jure exceptionis munitus eſt, rem violentâ manu eripientem, Rapinæ crimen non committere *l. 55. ff. de Furt.* quamvis negari haud poſſit, eum in *l. 7. C. unde vi* pœnâ incidere. Quod ſi res ex parte tantùm noſtra eſt, utiq; ejus Rapinam fieri, ex *l. 15. §. 1. ff. de Furt. d. l. 2. §. 18. ff. h. t.* cuilibet ſit obvium. (2.) *Mobilis. §. 1. Inſt. h. t. & l. 1. C. eod. tit.* & hæc vel in ſpecie ita dicta, ut aurum, veſtis. *l. 2. §. 25. h. t.* vel ſe movens, veluti ſervus, pecus. *d. l. 2. §. 18. & 21.* Propriè enim res mobilis contrectari; quod manuum eſt, res immobilis calcari; quod pedum. *arg. l. 1. ff. de acquir. vel amitt. poſſ dicitur.* (3.) *Corporalis. l. 75. ff. de Furt.* Incorporalium namq; quia tactum non admittunt. *l. 43. §. 1. ff. de acquir. rer. domin.* Rapina nō committitur, niſi quatenus accedunt rebꝰ corporalibus, & cùm res mobilis corporalis violenter aufertur, per conſequentiam cum ea Jus, ſine illa re non ſubſiſtens, vi doloq; malo intervertitur. *l. 1. §. 15. ſi is qui teſtam. liber. l. 25. §. 1. ff. de Furt.* (4.) *Prophana.* Rei quippe Deo dicatæ proprie fieri ſacrilegium, ſupra in definitione ex textibus ibidem citatis deduximus.

XVII. Planè ſummatim ut dicam; agnoſcit Rapina

pro

pro Objecto res alienas, mobiles, corporales atq; prophanas; ſive eæ magni, ſive exigui ſint precii, nihil intereſt. Et hoc adeò verum, ut Deprædator etiam ob rem minimam, videlicet gallinam. *§.16. Inſt. de R.D.* & viliſſimam tabulam. *§.34. d.t.* violenter occupatam actione vi bonorum raptorum poſſit pulſari. *pr. tit. Inſt. h. t. l.2. §.24. in fin. ff. eod. tit. Nov. 63. cap. 1. verſ. unde ſi parvam aliquam rem &c.* Quin & hodie, ubi pœna Rapinæ ex conſtitutione *Carol. art. 126.* capitalis effecta, Robatores rei minimæ, ultimo ſupplicio afficiendos eſſe, haud immeritò quis dixerit. Nec eſt quod urgeas, nullam ſic fore proportionem inter pœnam & delictum; cum tamen ſupplicium ſemper æquale debeat eſſe peccato, juxta illud Venuſini

——————— *adſit*

Regula peccatis, quæ pœnas irrogat æquas.

Reſpondeo enim Rapinam non ex rei violenter ſubtractæ quantitate, ſed ex qualitate potiùs, & animo ſurripientis æſtimandam. *l.37. ff. de Uſucap. c. fin. cauſ.14 quæſt. ult.* Hinc etiam refert *Carpz. in pract. crim. part.2. q 90. n.46.* ad requiſitionem Capitanei in Koßwick à Scabinis Lipſienſ. in caſu, ubi quis mendico aliquot nummos cum tintinabulo rapuerat, pœnam gladii cum impoſitione rotæ dictatam fuiſſe. Tenor ſententiæ illius inter cœtera ſic ſeſe habet. So möchte N.N. wegen ſolcher begangenen vnd bekanten Beraubung/in dem er einen Bettler auff der Straſſen etliche Pfennige vnd ein Glöcklein abgenommen/ mit dem Schwerd von Leben zum Tode geſtraffe/vnd auff ein Rade gelegt vñ geflochten werdē. V.R.W.

XVIII. *Forma* latet in ipſa rei alienæ, mobilis, corporalis ac prophanæ, violenta atq; fraudulosa contrectatione. Et hæc vel *vera* eſt, vel *ficta*. *Vera*, cùm quis reverà rem alienam violenter atq; doloſè eripit. Notãter hic utimur verbo *reverà*: quia quemadmodum ſola cogitatio *l.1. §.1 ff. de Furt. l.3. §.18 ff. de acquir. vel amitt. poſſ.* verbum aut ſcriptura. *l.52. §.19. ff. de Furt.* furem non facit; ita profectò nec Robatorem: Paritas namq; rationis æqualem juris diſpoſitionem inculcat. *l.32. in princ. ff. ad L. Aquil.* Voculæ autem *reverà* ſubſternimus particulam *violenter*, indigitantes præcipuam formæ partem

Deprædationis veræ reſidere in violentia, quæ eſt omnis contra Jus in invitum & reluctantem violenta machinatio. *l. pen. ff ad L. Jul. de vi privat. l. 13. ff. quod met. cauſ.* Dicimus *contra Jus*, ut vim jure illatam excludamus; cujusmodi cernitur in defenſione neceſſaria. *l. 3. ff. de J. & J.* item in Magiſtratu adhibente vim pro tuitione Jdictionis, adminiſtratione Juſtitiæ, executione ordinariâ & extraordinariâ *l. 3. §. 1. ff. Quod vi aut tem met cauſ. l. 13 § 1. ff. de injur.* nec non jure civili in patre cogente filiam nubere ei, quem ipſe velit, modo ipſe dignum moribus & honeſtum ſponſum eligat. *l. 12. §. 1. ff. de Sponſal.* Adjicimus in *reluctantem*, quia conſentiente & volente Domino nunquam Rapina committitur; nemo ſiquidem videtur fraudare eos, qui ſciunt & conſentiunt. *l. 6. §. 9. ff. quæ in fraud. cred. & l. 45. ff. de R. J.* Hocq; perpetuum eſt in delictis maximè privatis, ut in volentem non delinquatur. *l. 1. §. 5. ff. de injur. l. 9. §. 1. ff. de aqua & aquæ pluv. arcend.* Hinc rectè ſcribit *Paul. in l. 63. ff. de donat. int. vir. & ux.* Non eſſe furtivum, quod ſciente domino incluſum eſt; pariter & *Ulpian. in l. 48. §. 2. ff. de Furt.* Quis voluntatem Domini habens, fur (addimus & Raptor) dici poterit? Niſi tamen fortè dominus ideò ſciens patiatur fieri Rapinam, ut in ipſo facto Raptorem deprehendat, velut in caſu *§. 8. Inſt. de Oblig. quæ ex delict naſc. l. 20. C. de Furt.* Poſſis quidem ex mente *Accurſ. Vulteji, Sutbolti* & aliorum diſtinguere inter ipſam Rapinam, & actionem vi bonorum raptorum, ut dicas, Rapinam quidem commiſſam eſſe, at actionem ejus nomine locum non habere: Verùm vix permittit hoc ipſum legum adductarum auctoritas, præſertim *l. 20. C. de Furt.* in verb. *& quemadmodum ſecundum juris regulas furtum non eſt commiſſum &c.* quam cum cæteris inductam videbis apud Excellentiſſimum *Dn. Ungep. exerc. 13. q. 6. & Riem. p. m. decad 12. q. 5.* qui pluribus hanc controverſiam perſequuntur.

XIX. Porrò quanquam quinq; vulgò à Doctoribus tradantur ſpecies violentiæ, & quidem (1.) *expulſiva*, ubi quis alium re ſua immobili dejicit & expellit (2.) *ablativa*, quâ quis alteri aufert & eripit res mobiles (3.) *compulſiva*, ubi quis alio cogente metu quid facit. (4.) *turbativa*, quæ eſt inter duos, qui

ſe.

ſe poſſidere eandem rem aſſerunt. (5.) *inquietativa*, ubi quis non poſſidens, alterum in ſuo aliquid facere prohibet: In hoc tamen crimine ita requiritur vis ablativa, ut nō tantùm compulſiva, ſed etiam reliquæ ſpecies omnes excludantur. Cæterùm non hic diſtinguimus inter vim *publicam* & *privatam*, quia utraq; ad noſtrum ſcopum eſt directa. Sub *publica* inintelligimus eam, quæ infertur armis. *§. 8. Inſt. de publ. Jud.* quia armorum uſus publicus eſt, non privatus. *l. 1. ff. ad L. Jul. de vi publ.* quâ de causâ etiam *armata* dicitur *in tot. tit. de vi & vi armat.* per *privatam* autem quæ fit ſine armis, & modò coactis hominibus, modò per cœtum & concurſum; modò his remotis. *l. 4. & 5. ff. ad L. Jul. de vi privat.*

XX. Poſtremò non ſufficit ad Rapinam, rem eſſe vi ablatam, niſi vis illa dolo malo inſimul fuerit illata: Nam non tàm factum, quam cauſa faciendi inſpicitur. *l. 43. §. 4. 5. & 6. ff. de Furt.* & dolus malus delicta qualificat, qui ſi abſit, Rapina non committitur. *l. 50. §. 1. & 4. ff. de Furt.* Unde, ſi quis non dolo, ſed quòd putaret, Dominum conſentire, rem alienam rapuerit, judicio vi bonorum raptorum non tenetur. *§. 7. Juſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc.* Ubi tamen obſerves, non ſufficere quamcunq; exiſtimationem & voluntatis domini allegationem, quia contra Robatorem præſumtio militat juris. *arg. l. 48. § 3. in fin. ff de Furt.* propter quam nec creditur, etiamſi juret, ſe putaſſe dominum conſentire; Sed talem, quæ in quàdam probabilitate, quam judex ex amicitiâ, cōſangvinitate, rei pretioſitate æſtimabit, conſiſtit. *Menoch. arbitr. jud. quæſt. caſu 298 n. 2.* Quocirca ſi quis ſubripuerit duos ſacculos unum decem, alterū vigintiaureorū, quorum alterum ſuū eſſe putavit, alterum ſcivit alienum; profectò unius tantùm, quem putavit alienum, Rapinam committit, *arg. l. 21. §. 3. ff. de Furt.* Sed etſi quis in via publica ſpoliet eū, à quo prius fuit ſpoliatus, in Rapinæ crimen non incidit. Verſatur enim talis in terminis defenſionis bonorum ſuorum, quæ jure eſt permiſſa. *l. 1. C. unde vi c. interfeciſti 2 de homicid.* Bona namq; fortunæ alter ſangvis & vita hominum appellantur. *tex. & gloſſ. in l. 14. ibi: laborantium ſpem vitam & poſteros defendunt C. de Advoc.*

voc.diverſ judicior.l.4 ff. de agnoſc. & alend. lib. Et licet DD. communiter rerum defenſionem eatenus ſaltem admittant, quatenus videlicet cum vitæ conjuncta eſt periculo. *Obrecht. in tract.de neceſſ defenſ.c.8.n.15. & ſeqq. Kremberg. q. 7.n.15. 16. & ſeqq.* Attamen hoc ita exaudiri oportet, ſi defenſor non modò reſtitutionem damni petere, verùm inſuper etiam vitæ offenſoris ſtruere inſidias paratus ſit, utiq; ſi aliâ viâ rem ereptam queat redimere. Quid ſi verò defenſio bonorum violenter ablatorum non niſi cum internecione adverſarii poſſet expediri, fortè, quia Raptor incognitus equo inſidens fugam captaret, an propterea licebit defenſori ſagittâ vel globo tormentario eum transfigere & occidere? Omninò; *per d. l.1. C. unde vi. & l.3. §.9. ff. de vi & vi armat.* Ubi non ſolùm ob rerum poſſeſſionem defendendam permittitur armis reſiſtere, ſed etiam poſſeſſionem amiſſam jam, armis rurſus in cõtinenti recuperare; ergò etiam permittitur interficere adverſarium, ſi aliâ ratione res abrepta nequeat ſalvari: Permiſſo enim aliquo, omnia videntur permiſſa, ſine quibus ad iſtud perveniri non poteſt. *arg. l.2. ff. de Juriſd. & l.16. ff. de ſponſal.* Reſpondent hîc quidem diſſentientes, in dictis legibus agi de poſſeſſionis defenſione, quæ fit cum inculpata tutela, quando ſcilicet periculum vitæ ſimul res defendenti intentatur; tum quod expreſſa fiat mentio moderatæ tutelæ. *in l.1.C.unde vi*; tùm quòd utrobiq; dicatur, quòd adverſarius cùm armis venerit: unde defendentem in periculo vitæ conſtitutum fuiſſe, ſatis probari dicunt. Verùm eis regeri ſic commodè poteſt, quòd moderamen inculpatæ tutelæ cujus in *d. l. 1.* fit mentio, debeat accipi ſecundum ſubjectam materiam, non verò eo modo, prout in defenſione ſui corporis. Ibi enim moderata tutela perhibetur, quando quis ſe & vitam ſuam aliter, quã adverſarium ſuum interficiendo, tueri non potuit. Hîc autem ubi de defenſione rerum tractatur, ſecus erit, idcircò id pro moderamine inculpatæ tutelæ habendum eſt, quando nec amplius, nec alio modo, quàm ſi quis invaſorem trucidaverit, res defendi nequeunt. Cum itaq; in *d. l. 1.* non de defenſione ſui & corporis, ſed de tutela reali tractetur, utiq; nec

mode-

moderamen inculpatæ tutelæ de periculo vitæ ſimul intentato, interpretari debemus. Quod inſuper ex eo etiam confirmari poteſt, quòd raró, imò nunquam diſcrimen vitæ in defenſione rerum ſubeſſe poſſit, cùm invaſus ſemper illud, res in medio relinquendo & aufugiendo evitare queat; at hac ratione permiſſio in defendendis rebus prorſus frivola redderetur. Deindè in *d.l.3.§.9.ff. de vi & vi arm.* agi de ſimplici rerum defenſione, nec ibi reſpectum fieri ad illud moderamen inculpatæ tutelæ, quod in defenſione ſui attenditur; conſtat exinde, quod deturbato jam de poſſeſſione, qui tamen amplius in vitæ diſcrimine conſtitutus non eſt, (poteſt enim dejicientem in poſſeſſione relinquendo tutò evadere & poſtea ordinariâ juris viâ contra illum experiri) permittitur eam armis in continenti recuperare. Verùm in evertendis diſſentientium argumẽtis, diutius hîc immorari nolumus, ad aliud potiùs aſſertionis noſtræ fundamẽtũ feſtinãtes, quod deſumitur ex *l.4. §.1. & l.5. in pr. ff. ad L. Aquil.* Ubi furem telo ſe defendentẽ impunè licet occidere: ergò multò magis conceſſum erit, ſpoliatorem vel Robatorem occidere, ſiquidem alio medio res ablata redimi nequit. Huic ſuperaddi poteſt *art. 150. Conſt. Carol. crim princ. in verb.* Item So einer zu Rettung eines andern Leib/Leben oder Guth/jemand erſchlåget. Ubi certè inter homicidia impunita refertur etiam iſtud, quod ad defenſionem rerum committitur: de eo enim caſu, quo defenſor bonorum ſimul in periculo vitæ & corporis conſtitutus eſt, ibidem non agi, manifeſtè apparet ex disjunctione vocabulorum Leib/ Leben oder Guth. videatur. *Dn. Petr. Theod. in Diſp. Colleg. crim. 11. th. 4. lit. E. & Jacob. Ayrer in tr. ad l. ut vim ff. de J. & J. n. 156. cum multis ſeqq.* apud quos & contraria doctiſſimè refutata offendes.

XXI. Et hæc quidem de Rapina vera dicta ſufficiant; nunc paucis etiam de *Ficta* dicendum. *Ficta* autem Rapina eſt, quam quoad conſiderationem effectus jus pro vera agnoſcit. Agnoſcit enim pro Robatore. (1.) *Dominum*, cujus familia vi rapuiſſe dicitur, *l.2. § 14 ff. h.t.* Appellatione autem familiæ hic continentur ſervi, h.e. illi, qui in miniſterio ſunt,

etiam

etiamſi liberi homines ſint, & ſervi alieni, bona fide nobis ſervientes. *d. l. 2 § 14. l. 1. §. 16. & 18. ff. de vi & vi arm.* (2.) *Receptatorem*, qui rem violenter ablatam animo celandi recipit. *l. 1. ff. de receptat. l. 3. §. 3. ff de incend. ruin. naufr. l. 1.. C. de his qui Latr. vel alior crim. reos occult. l. 9. C. ad L. Jul. de vi publ.* Et hoc non modo Juri civili, verùm etiam Saxonico conveniens eſt, ut patet ex *art. 13. lib. 2.* Landr. *in verb.* Wer Diebe behauſet/ oder Raub hölet oder einen mit Hülffe darzu ſtärcket/ wird er diß vberwunden/ man ſoll vber jhn richten/ alß vber jenen/ der es ſelbſt gethan hatt. Hinc vel illud apud Teutones in proverbium abiit: Der Häler iſt ſo guth alß der Stehler (3.) *Mandantem*, qui verbis vel imperativis vel precativis effecit, ut Rapina committeretur. Nihil enim intereſt, an quis ipſe delinquat, an verò cauſam delicto doloſè præbeat. *arg. l. 25. ff. ad L. Corn de Sicar. l. 11 §. 3 ff. de injur.* (4.) *Auxiliatorem*, qui conſilium rapiendi dedit, & operam in eo ſcelere præſtitit *arg. l. 52. §. 21. ff. de Furt. & art. 13. lib. 2.* Landr. *ibi*: oder einen mit Hülffe darzu ſtärcket etc. (5.) *Emptorem*, qui conſultò & ſcienter rem ereptam emere non dubitavit. Paria enim ſunt, facere ſcelus & probare ſcelus *arg. l. 1. ff. de Receptat.* Videtur autem emptor inſtar receptatoris delictum approbare, & ex hac ſua approbatione in criminis ejusdem ſuſpicionem incidere. *l. 2. & 5. C. de Furt.* Niſi non ſuo nomine & animo ſibi retinendi, ſed in utilitatem Domini veri acquiſierit, & expreſsè tempore contractûs proteſtatus fuerit, ſe rem ea intentione emere, ut eandem Domino ſervet. Ceſſat enim in hoc caſu ſceleris approbatio, ac proindè etiam ceſſabit criminis ſuſpicio. Nam indubiè is bona fide agit, qui nullum ſibi lucrum quærit, ſed utiliter Domini negotium gerit, ejúsve commodum promovet. *l. 11. C. de negot. geſt.* Nemini autem officium ſuum debet eſſe damnoſum. *l. 7. ff. teſtam. quemad. aper. l. 61. §. 5. de furt.* Videatur Magnif. *Dn. Finckelthauſ. Obſerv. 57. in reſolut. dubior. n. 17.*

XXII. Et tantùm de *Rapina perpetranda*. Conſiderabimus núc *perpetratam*, ratione *Effectus*, & *pœna* tùm *ordinaria* tùm *extraordinaria*.

XXIII. *Effe-*

XXIII. *Effectus* Rapinæ eſt vel *Generalis*, vel *Specialis*. *Generalis* conſiſtit in ipſa *Obligatione* & *Actione*.

XXIV. *Obligatio* illa eſt juris vinculum, quo reus ad pœnam adſtringitur, & *criminalis* oppoſitivè ad *civilem* nuncupatur, quia ex delicto. *l. 32. ff. de O. & A.* ſive maleficio. *l. 1. princ. d. t.* profluit. Obligatio hæc an ſit ex conſenſu, inter eruditos diſceptatur. Ab affirmantium parte ſtat *Hillig. in Donell. Enucl. lib. 15. comm c. 23. lit. B.* A negantium contra biga judicioſiſſimorum JCtorum *Dn. Frantz. Exerc. 12. q. 1. & Riem. p. m. Decad 12. q. 2. & 3.* Quorum ſententiæ & noſtrum apponere calculum allubeſcit, firmiſſimis quæ ſuperſtructa eſſe videtur fundamentis. Diſertè hoc ipſum probat *princ. Inſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc.* Ubi JCtus ait: *Hæ* (ſcilicet obligationes ex delicto) *omnes unius generis ſunt: Nam omnes ex re naſcuntur, hoc eſt, ex ipſo maleficio.* Clariùs hoc exprimit Gajus *in l. 4. ff. de Oblig & Act.* in verb: *Omnia unius generis ſunt, nam hæ re tantùm conſiſtunt*, i. e. *ipſo maleficio: cum alioquin ex contractu obligationes, non tantùm re conſiſtant, ſed etiam verbis & conſenſu.* Hic apprimè notandum venit, quòd JCtus in *d. l.* utatur particulâ taxativâ *tantùm*, ut eâ ratione excludat cõſenſum in delictis, qui in contractibus ad eoſdem conſtituendos neceſſariò requiritur. Facit huc *l. 52. in pr. de O. & A.* ubi hæc duo *ex conſenſu* obligari, & *ex peccato* expreſſè ſibi invicem opponuntur. Deniq; juvat hanc ſententiam, quòd dentur delicta, ubi nec quidem delinquentium ullus eſt animus, vel voluntas, ſed ſufficit, ſi adſit aliquando leviſſima culpa, uti in damno ex *L. Aquilia*, *l. 44 ff. ad L. Aquil.* fieri videmus; quamvis fateamur à particulari ad univerſale imbecillem eſſe conſequentiam. At dices fortean ex mente *Hillig.* quòd in jure noſtro crimen contrahi. *l. 8. ff. de Publ. & vectig. l. 15. & l. 31. §. fin. ff. de Donat.* & ipſe quis pœnæ ſe ſubdere. *l. 34 ff. de Jur Fiſc.* & ſua mente puniri. *l fin. C ad L. Jul. Majeſt.* dicatur: Verùm reſpondemus concedendo quidem, quòd delicta ex animo, voluntate, affectu & ſenſu æſtimari debeant. *§. pen. Inſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc. l. 3. §. 1. ff. de injur. l. 53. in pr. ff. de Furt. l. 1. §. 3. & l. 14. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* negando tamen & pernegando,

gando, voluntatem vel etiam mentem in *ll.* allatis ſumi pro conſenſu. Certum enim eſt, conſenſum propriè eſſe plurium, non unius, atteſtante ipſo *Hillig. lib. 14. comm. D. E. c. 16. lit. B. & lib. 15. c. 14. in fin.* Conſenſus enim eſt, quaſi ſimul ſenſus, quando cum alio ſentimus; & qualis quæſo eſſet conſenſus, ſi ex diverſis animi motibus, non in unam ſententiam duorum vel plurium ſenſus decurrerent, juxta *l. 1. §. 2. & l. 3. ff. de Pact?* Aſt in delictis unius tantùm videlicet delinquentis ſufficit volūtas: neq; enim ex parte damnum accipientis, vel ante vel poſt crimen commiſſum, ullus adeſſe poterit; non antè, quia cùm unusquisq; ſui, rerumq; ſuarum expetat conſervationem, nullus profectò erit, niſi cum ſene illo apud Comicum ſeptemgeminâ vexetur inſaniâ, qui alicui res rapere volenti, conſentiendo adſtipuletur; non pòſt, quia nec veriſimiliter factū improbum & damnum indè emergens approbâſſe, & ſubſequenti ſuo conſenſu quaſi habilitaſſe quisquam fingi poteſt. Dicendum igitur impropriam, non verò propriam eſſe voluntatem ac mentem in pœna, quod haud difficulter colligitur ex *l. fin. C. ad L. Jul. Maj.* in verb. *quodammodò ſuâ mente punitur.* Si quodammodo, utiq; non propriè. Vocula namq; *quodammodo* improprietatis nota eſt. *§. 2. Inſt. de hered. qual. & differ. & l. 4. §. 1. in fin. de Verb. Oblig.* Cætera quæ à diſſentiente *Hillig.* ejusq; aſſeclis proferuntur nervosè diſcuſſa invenies apud laudatos *Dn. Frantz. & Riem. dictis loc.*

XXV. *Actio*, quæ poſterior Rapinæ Effectus, vel eſt *civilis*, vel *criminalis*. *Civilis* iterùm vel *Communis*, vel hujus delicti *Propria*. *Propria* appellatur *actio vi bonorum raptorum*, quam Prætor ob delicti hujus atrocitatem ſpecialiter introduxit, & definiri poteſt, quod ſit actio pœnalis mixta, quâ ille cujus intereſt, à Raptore, aut eo qui loco Raptoris eſt, pœnam quadrupli vel ſimpli perſequitur. *Mixta* vocatur propterea, quia ſimul & rem quæ abeſt & pœnam petit, & quia in quatruplo non eſt mera pœna, ſed in eo res ipſa vel æſtimatio ejus continetur *pr. Inſt. h. t. l. 1. & l. 2. §. 13. ff. eod.* In puris pœnalibus, veluti furti non manifeſti vel manifeſti actionibus, contra obſervatur. *l. 48. in pr. & l. 54. §. 3. ff. de Furt.* Conſignanter.

ter hic uſurpavimus phraſin, *quâ ille, cujus intereſt &c.* Cùm enim hoc dicimus, intelligimus, non tantùm Domino dari hanc actionem, cujus bona mobilia vi doloq; malo rapta ſunt, verùm etiam alio, qui pro reſtituendâ re, cujus cuſtodiam & culpam præſtare obſtrictus eſt, à Domino conveniri poteſt; quales perhibentur creditor, commodatarius, conductor & alii, quibus de *in l.2.§ 25.cum duob ſeqq.ff.h.t.* Undè colligitur hos omnes, ſiquidem illorum culpâ levi vel leviſſimâ, non caſu fortuito (qui regulariter Domino non præſtatur. *l.23.ff.de R.J.*) Rapina facta doceri poſſit, vi bonorum Raptorum judicio experiundi facultatem habere, ita quidem ut Dominum protinus excludant, propterea, quia ei ſatis actione contractus proviſum eſt. *l.12.& l.14.§.12. l.90.ff. de Furt.* modò tamen omnes ſolvendo exiſtant; cæteroquin Domino quoq; adverſus Raptorem actio competit. *d.l. 12. l.90. ff.de Furt.* tunc enim ejus intereſſe incipit. *§.15.Inſt.de Oblig.quæ ex delict.naſc.* quatenus nec habent quæ perdant, & Domino in ſolutum concedant.

XXVI. Pro majore præcedentiũ verborũ luce ſciendũ, illis demum perſonis, quarum intereſt, vi bonorum Raptorũ competere actionem, ſi ex *honeſta cauſa* ipſarum intereſſe procedat; Regula enim juris eſt, neminem ex ſua improbitate actionem habere poſſe. *l.134 §.1 ff.de R.J. l.12. in pr. & §. 1. l. 14. §.3. l.76. §.1. ff de Furt.* Hinc rectè denegatur malæfidei poſſeſſori. *d.l.12.§.1.* & furi, qui rem citra voluntatem domi detinet. *l 14.§.4. ff de Furt.* quo usq; tamen hoc procedat vide latè Magnif. *Dn. Frantz. Exerc.12.q.3.*

XXVII. Et tantùm quidem de perſonis, quibus actio vi bonorum raptorum datur. Paucis nunc contra quas porrigitur. Datur autem non modò contra ipſum Raptorem, verùm etiam eum, qui loco Raptoris eſt, veluti Dominum, cujus familia vi rapuiſſe dicitur, Receptatorem, Mandantem, Auxiliatorem, & Emptorem, qui res raptas ſcienter emit, per ea, quæ *ſupra in th.18. circa finem* à nobis allata fuêre. Cæterùm excipiuntur quædam perſonæ, quas vel ob reverentiam, vel actionis ipſius naturam, vel etiam poteſtatis vinculum, actione

hac pulſare lex prohibuit (1.) Ob reverentiam, experiri nequit vi bonorum raptorum maritus adverſus uxorem. *arg l.2 ff de act.rer.amot.* Nam ſocia rei humanæ atq; divinæ domus cenſetur. *l.4.C.de crim.expil.hered.* libertus contra patronum, filius contra patrem. *l.5.ff. de obſeq.patr.& libert.preſtand.* Nam liberto & filio ſemper honeſta & ſancta perſona patris ac patroni videri debet. *l.8. d.t.* (2.) ob actionis naturam adverſus heredes Raptoris, vel cæteros ſucceſſores non datur. *l.2. §.fin. ff h.t.* Expediti enim juris eſt, quòd in heredem non ſoleant transfire actiones, quæ pœnales ſunt ex maleficio. *l.111. §.1.ff. de R.J. l.23. §.8.ad L. Aquil.* Ratio conſiſtit in eo, quia delictum ita afficit perſonam, ut extra illam, & ab ea relatio illa transferri & transire nequeat, ne quidem in heredem; qui delicti ſucceſſor non eſt. *l.22.C.de pœn.* modò tamen lis cum defuncto non fuerit conteſtata. *l.139. in pr. & l.164.ff. de R.J. l.26.& 58.ff de O.& A. l. un. C.ex delict.defunct.in quant.hered.conven.* quia litis conteſtatione, cum adverſario quaſi contrahitur. *l.3. §.11.ff. de pecul.* & per eam actiones perpetuantur. *l.9. §.3.ff. de Jurejur.* (3.) Ob vinculum poteſtatis, neq; filiusfam. patri. *l.16. ff. de Furt.* cùm filius & pater una eademq; reputentur perſona *l. fin. C.de impub. & aliis ſubſtit.* nec ſervus Domino. *l. 4. C. An ſerv.pro ſuo fact.poſt manumiſ. teneat.* quia inter ipſos judicium ullum conſtare nequit, *l.4. & 11.ff. de judic.* hac actione tenetur; quod poſterius tamen hodiè mutatum legitur in *Conſt.Elect.Aug.38.part.4.* in verb. Die Haußgenoſſen vnd daß Haußgeſinde/ Knechte/ Mägde/ Diener/ Tagelöhner vnd dergleichen/ſollen wie andere Diebe/wann von jhnen eine Deube begangen geſtraffe/ vnd zwiſchen jhnen vnd andern Dieben kein vnterſcheid gehalten werden.

XXVIII. Illud ſilentio prætereundùm non eſt, actorem vi bonorum raptorum judicio intra annum quadruplum, poſt annnm verò ſimplum perſequi poſſe; niſi Judæus agat contra Chriſtianum: quocunq; enim tempore Judæus actionem intentet, duplum tantummodò perſequitur. *l. 6. C. de pagan.& Sacrif.* Quadruplum autem qnod in hac actione continetur, non totum pœna eſt, ut in actione furti manifeſti

ſed l

ſed rei etiam ipſiq perſecutionem continet *pr.Inſt.h.t.* exindè tamen minimè inferre licet, Raptorem ipſo fure mitiùs puniri, contra expreſſa verba Imp.*in fin.d.pr.* Nam uti rectè animadvertit *Vultej ad d.pr.Inſt.de vi bon.rapt.n.13.* non confertur Rapina cum manifeſto furto, ſed cum nec manifeſto, ubi utiq; graviùs punitur Raptor quàm fur. Deindè Raptor indiſtinctè, ſive comprehendatur, ſive non, tenetur in quadruplum, & præterea publico legis Juliæ de vi judicio. Videatur *Dn.Arum.p.m.Exerc.17.th.10.& Riem.Decad.12 q.6.*

XXIX. Propriam hujus delicti actionem excipit *communis*, quæ eſt *furti non manifeſti* & *manifeſti*. De *illa* res expedita eſt, *per l.1.ff.h.t.* De *hac* verò gravis inter *Dd.* eſt conflictus, aliis eandem adverſus Raptorem concedendam eſſe affirmantibus, aliis è diverſo negantibus. Ajentium cohorti me comitem ſociare nullus dubito; Tùm, quia indiſtinctè Raptor furti teneri dicitur. *pr.Inſt.h.t.& l.2.§.pen.ff.eod.* tùm quia fur manifeſtus expreſſè appellatur. *l.80.§.3.ff. de Furt.* Utiq; ſi deprehenſus in ipſo delicto fuerit. *arg. l.52.§.fin.ff. eod.* tùm quia ridiculum eſt, levioris conditionis eſſe eum, qui vi rapit, quàm qui clam amovet. *pr.Inſt.h.t.* Quod ſi autem non competeret actio manifeſti furti, præter vi bonorum raptorum, ut quod minus in hac eſſet, illâ exigere liceret, caſus me herclè exiſteret, quo levioris conditionis eſſet, qui vi rapit, quàm qui clàm amovet: Siquidem furti manifeſti pœna quadrupli, tota pœna eſt, & præter illam fur tenetur condictione, & reivindicatione, ad ipſam rem cum ſuis acceſſionibus *l.1. & 4.ff. & C. de condict. furtiv.* Contra verò actio vi bonorum raptorum, etſi eſt in quadruplum, ſolummodò tamen tripli pœnam continet. *d.pr.Inſt.h.t.* Atq; huic opinioni album adjecêre calculum *Dn.Petr.Theod: p.m.in Colleg. crim.Diſp.2 th.10.lit.E.Dn.D. Ungep. Exerc. 13. q.9. in Ajo,* quos vide ſodes.

XXX. Ab actione civili tranſimus ad criminalem. Eſt autem *criminalis* Rapinæ actio, qua actor petit, ut delinquens non quidem ſibi quicquam præſtet, ſed Reipublicæ debitas pœnas, ſive pecuniarias, ſive corporales perſolvat. Quæ

autem ſint pœnæ Reipublicæ debitæ ex ſequentibus theſibus evadet manifeſtum.

XXXI. *Specialis* Rapinæ Effectus latet in ipſâ *pœnâ*, ejusdemq; *Executione*. *Pœna* vel eſt *Civilis*, quæ agenti privatim applicatur, vel *Criminalis*, quæ vel corpori facinoroſi infligitur, vel fiſco perſolvitur. Et hæc eſt vel *Ordinaria*, ubi legibus expreſsè definita & delicto indicta eſt. *l.3. ff. de priv. delict. l.14 ff. de pœn.* vel *Extraordinaria*, ubi arbitrio judicis eſt commiſſa *l.13 ff. de pœn. l.3. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. Extraordinaria* iterùm vel *Exaſperata* vel *Mitigata* eſt, prout, ob circumſtantias in Rapinæ crimine concurrentes, legali Judicis diſcretione pœna vel aggravatur, vel minuitur. De ſingulis ordine diſpiciemus.

XXXII. Et primò quidem de *pœna* Rapinæ *Ordinaria*; circa quam hæc Jure civili recepta videtur diſtinctio, ut ſiquidem à Raptore vis admiſſa fuerit privata, is amiſſione tertiæ partis bonorum mulctetur, ſin publiva intervenerit, deportatio ei ex *L. Jul de vi publica* irrogetur, juxta *§. 8. Inſt. de publ. judic.* Hodiè, ſpreto hoc temperamento, Sanctione Caroli à conſtitutum legimus, omnes indifferenter Raptores capitali animadverſione eſſe plectendos, obſervato interim genere ſupplicii, quo pro more cujusq; regionis criminis hujus reis mors ſolet irrôgari. Verba hujus Sanctionis *in art. 126.* huncce leguntur in modum: Ein jeder Boßhafftiger vberwundener Räuber/ſoll nach vermög vnſerer Vorfahren/vnd vnſer gemeinen Keyſerlichen Rechten mit den Schwerdt/ oder wie an jeden Orth in dieſen Fällen/mit guter gewohnheit herkommen iſt/ doch am Leben geſtrafft werden. Quin & ante hanc *Caroli V.* conſtitutionem, in Jure Saxonico diſpoſitum reperitur, Robatores eodem ſnpplicii genere cum homicidis, violatoribus pacis publicæ & adulteris eſſe afficiendos. *art. 13. lib. 2. Landr. ibi:* Die einen Mann ſchlagen vnd fahen/ oder berauben/ oder brennen/ ſonder Mordtbrandt/ oder Mägde nothzögen/ vnd den Friede brechen/vnd in Ehebrechung begriffen werden/ denen ſoll man allen die Häupter abſchlagen. Quod poſtmodum Sereniſſimus Saxoniæ Elector *Auguſtus* ſua *conſtitutione 35. §. ult.*

tit.part.4. confirmavit. Illud inſuper obſervantiâ diurnâ receptum videmus, ut cadaver Raptoris puniti, peractâ executione, rotæ affigatur, ibidemq; volucribus cœli devorandum relinquatur; quam conſuetudinem, licet duram haud infitemur, attamen neceſſariam & omninò licitam agnoſcimus. Conſtat enim ex *l.16. §.ult.ff. de pœn.* Creſcentibus delictis pœnas eſſe exaſperandas; nihil verò hoc præſertim ſeculo Martiali Rapinâ frequentius, adeò quidem, ut illâ coercendâ, nullæ cruces, nulla patibula, ac ne Phalaridis quidem tyrannorum ſæviſſimi tormenta ſufficiant. Ecquis enim eſt, qui ſeverâ Magiſtratus vindictâ aut coercitione in obedientiæ gyrum reduci poſſit? Ecquis eſt, pudore qui ſuffundatur, quò minus, ſub turpiſſimo militaris licentiæ velo, viatoribus inſidias parare, illisq; bona violenter extorquere, ſtrenuè allaboret? Adeò nihil in rerum natura tàm ſacrum, quód non ſacrilegum inveniat. Quapropter quod JCtus *Caliſtrus.* de latronibus in *l.28. §.pœn.ff. de pœn.* pronuntiat, ad Raptores commodè applicari poteſt, eos nim. in his locis, ubi graſſati ſunt, furca figendos eſſe; ut conſpectu deterreantur alii ab iisdem facinoribus. Et huc reſpexiſſe videtur *gloſſ.in* Weichbild. *art.36.* inquiens. Man begräbet die Diebe ſelten/darumb daß man andere damit erſchrecket. Eleganter *Ambroſ. in Pſalm.118. ſerm.20.* Qui turpi vel ſceleſto reatu beluinæ obſcœnitatis illuviem vel „ beſtialis immanitatis horrorem commiſiſſe detecti ſunt, tanquam ii, qui propoſito humanæ moderationis exciderint, „ formam q.q. humanæ conditionis jubentur exuere. Reciſo n. „ capite, reliqui corporis truncus beſtiarum corpori comparatur, & ſapientiæ arce fraudatur, qui ſapientiæ non potuit te- „ nere rationem. „

XXXIII. Cæterùm hæc ordinaria Rapinæ pœna locum ſibi vindicat *Primo*; Ubi Raptor vel ſemel tantùm hoc crimine ſemet conſpurcâſſe deprehenditur. Verba ſiquidem *Ordin.Carol. crim. art.126. nec non art.13. lib. 2.* Landr. tàm generaliter ſunt concepta, ut haud admittant reſtrictionis temperamentum: Ubi autem lex non diſtinguit, nec noſtrûm eſt diſtinguere. *arg. l.3. ff. de Offic. præſid.* Præterea videmus nudâ

ex-

ex cauſa prædationis viarum obſeſſionem gladii animadverſione coerceri. *Conſt.Elect.13.part.4.* ibi: In ſachen die Räuberey betreffend/ wird die Wegelagerung mit den Schwerdt geſtrafft. Ecquâ igitur fronte ipſum prædationis atq; Rapinæ crimen â gladii pœna eximemus? Accedit & hoc, quòd fur ultimo ſupplicio ſit afficiendus ob primum furtum, quod valorem quinq; ſolidorum excedit. *Conſt. Elect.32.* §. wenn einer *part.4. in verb.* da es gleich ſein erſter Diebſtal: ridiculum autem eſt, ipſo Imperatore fatente, eum, qui vi rapuit, mitiùs puniri, quàm qui clàm amovet *in pr. Inſt. h.t.* Quin & Scabinos Lipſienſes in dictandâ hâc pœnâ nunquam reiterationem reſpexiſſe teſtis eſt *Carpz.in prax.crim.part.2 q.90 n.26.& 27.*

XXXIV. *Secundò*; Ubi aliquoties Robaria reiterata, & plures perſonæ ab uno eodemq; reo ſpoliatæ fuerunt. Silet enim hac in parte vox legis, abſq; cujus autoritate nihil temerè aſſeverandum, nec ſupplicium regulariter aggravandum. *l.5.* ibi: *nulla præcipit juris conſtitutio. C. de Repud. c. cum is qui in Eccleſia.18.in fin.pr. extra de ſentent. excomm.in 6.* ibi: *cum id non ſit expreſſum in jure.* Nec quenquam movere debet, quod ob reiterationem delictorum pœna ſit augenda atq; multiplicanda. *l.28.§.3.& §.15.ff. de pœn l.8.§.1. C.ad L. Jul. de vi publ.* quia id non niſi in pœnis (ut *Dd.* loquuntur) iterabilibus & compatibilibus procedit, veluti in pœnâ pecuniariâ aut relegationis vel exilii, quæ pro quantitate delictorum compatibiliter multiplicari poterunt: Secus vero res ſeſe habet in pœnis non iterabilibus & inter ſe compatibilibus, veluti ſi pro ſingulis delictis pœna mortis imponi debeat; quo ſanè caſu una aliam abſorbet, quia per rerum naturam impoſſibile eſt, unum eundemq; delinquentem ſæpius morte puniri. *Nicolaus Reuſn.lib.2.Deciſ.20.n.16.* Quibus non reſiſtit, quòd aliâs ob atrocitatem inſignem unius delicti aut etiam pluriũ reiterationem, pœna quandoq; exaſperari ſoleat, ita, ut ultimi ſupplicii genere aliquo graviori reus afficiatur, & alio quaſi præparatorio excarnificetur aut excrutietur; veluti ut condemnatus ad ignominiam trahæ illigatus, ad deſtinatum executioni peragendæ locum pertrahatur, & forcipibus candentibus

bus aduratur, ternis vel quaternis vicibus, *Conſt. Carol. crim. art.193. & 194.* etenim & hoc duntaxat in delictis atrociſſimis obtinet, de quibus hoc ita diſpoſitum expreſsè reperitur, veluti in latrocinio & infanticidio. *Conſt. Elect. 3. part. 4.* cum verò Rapina ex numero atrociſſimorum delictorum non ſit, neq; ullibi ſancitum inveniatur, ut deprædator ob crimen multiplicatum trahæ impoſitus, ad ſupplicii locum duci, aut forcipibus candentibus uſtulari debeat, utiq; nec tutò & absq; nimia ſeveritate hæc pœna dictari poterit. Hinc etiam rafert *Carpz. d. q. 90. n. 29.* judici præfecturæ in Artlshaugt *Menſe Marti Anno 1630.* à Scabinatu Lipſienſi reſponſum fuiſſe, in caſu Rapinæ vigeſimâ vice commiſſæ, pœnam ordinariam non eſſe exaſperandam.

XXXV. *Tertiò.* Ubi derobatio cum inſigni percuſſione atq; vulneratione, absq; animo tamen interficiendi fuit perpetrata; tùm, quia pœnarum cumulatio regulariter non admittitur, niſi in id, quod plus eſt in unâ, quàm in aliâ. *l. 1. ff. h. t. l. 27. ff. de Oblig. & Act.* Atqui electâ pœnâ mortis, incunctabile eſt, quin per iſtius pœnæ executionem perveniatur ad finem pœnæ percuſſionis; neq; enim huic minori ulterius quicquam ineſſe poteſt, quod non majori mortis pœnâ ſit comprehenſum: tùm quia notiſſimi juris eſt, majorem pœnam abſorbere minorem, nec locum habere hoc in caſu pœnarum multiplicationem, juxta tradita *gloſſ in l. qui de crimine. 9.* verb. *plurima. C. de Accuſat. Nicol. Reuſn. lib. 2. deciſ. 20 n. 8.* qui annectit *ſub n. 9.* regulam hanc tunc maximoperè veram eſſe, ſi delicta plura ad eundem tendant finem neceſſariũ majoris ſeu principalis delicti, quod absq; illis nõ tàm cõmodè patrari poterat. Præjudicium hanc in rem adducit ſæpiùs laudatus *Carpz. d. q. 90. n. 33.* ita ſe habens: **So möchte N. N. von wegen ſolcher begangenen vnd bekandten beſchädigung vñ beraubung mit den Schwerdt von Leben zum Tode geſtrafft vñ vff ein Radt gelegt vnd geflochten werden. V. R. W.**

XXXVI. *Quartò* ubi plures hujus delicti ſocii atq; conſortes extiterunt; tot namq; pœnas eſſe convenit, quot

ſunt delinquentium perſonæ; ratione profectò juſtiſſimâ: Etenim quod à pluribus pro indiviſo commiſſum eſt, ſingulos quoq; in ſolidum obligat, adeò ut alter conventus, alterum non liberet. *l. 15. §. 2. ff. quod vi aut clàm.* Idq; eſt quod *Ulpian.* in *l. 21. §. pen. ff. de Furt.* reſcribit: plures fures, qui conjunctis operis tignum aliquod gravius ſuſtulerunt, in ſolidũ teneri. Et licet adductæ leges de delictis, ubi ad pœñam duntaxat pecuniariam & intereſſe agitur, conceptæ ſint; attamen exindè minimè inferendum erit, in aliis criminibus, in quibꝰ ad pœnam capitalem & corporis afflictivam proceditur, diverſum quid ſtatuendum eſſe, ſuadente hoc *Nov. 70. Leon.* in verb: *Ut omnes quotcunq; fuerint, eodem ſupplicio afficiantur, tametſi parem operam rei perpetrandæ non omnes adhibuerint; non enim ſi quis ipſe manus inferendæ neci non admoverit, continuò inſons & à pœna immunis eſſe poterit &c.* Quòd ſi autoritas hujus juris tibi Canonica non eſt, ſufficiat Sereniſ. Elect. *Auguſti* ſanctio in *Conſt. 32 part. 4* §. vnd wo jhrer viel zu gleich ſtelen ꝛc. ex qua id capias velim, ibidem Illuſtriſſimum conſtituentem in furto à duobus vel pluribus commiſſo, omnibus ex æquo laquei pœnam dictare; ſiquidem portio ad unumquemq; illorum ex re furata perveniens, valorem quinq; Ungaricorum exceſſerit, unde ſic colligo: Si pluribus furti ſociis æqualis pœna infligenda eſt, ſequitur quod multò magis pluribus Rapinæ conſortibus, idem ſupplicium irrogari debeat. Atqui verum prius. E. & poſterius. Majoris connexio patet ex *l. 14. §. 13. ff. quod met. cauſ. l. 2. §. 10. ff. h. t.* ubi Raptores furibus multò improbiores dijudicantur. Minoris lux mutuatur ex jam adducta. *Conſt. Elect. 32.* Immotè igitur ſtabit concluſio, ex veritate præmiſſarum collecta, cui non parum quoq; ſuffragatur id, quod apud *Dn. Carpz.* de quinq; Raptoribus, qui conſilio præmeditato tres equos vehiculo junctos vi abduxerant, præjudicii loco poſitum offenditur *d. q. 90. n. 37. ibi:* So möchten ſie alle fünffe wegen ſolches begangenẽ vnd bekanten Straſſenraubes mit den Schwerdt von Leben zum Tode geſtrafft/ vnd eines jeden Cörper vff ein ſonderlich Rade gelegt vnd geflochten werden V. R. W. Obſerves tamen prædicta procedere, ubi

non

non adeò magnus eſt delinquentium numerus, cæteroquin ſi copioſa extat peccantium farrago, ſorte ſeveritatis rigor temperandus erit. Et in hanc ſententiam ſcribit *Auguſtin. c. 25. in fin. diſtinct. 50.* Ubi populorum ſtrages jacent, ibi ſeveritas mitiganda eſt, ut majoribus malis ſanandis charitas ſincera ſubveniat. Et *Honorius cap. fin. de transact.* poteris, *inquit*, interdum aliquid ſeveritati detrahere, prout (ſtatu imperii, & excedentium multitudine, providâ deliberatione penſatis) videris expedire. Hinc quoq; fluxiſſe videtur Romanorum aliarumq; gentiũ inſtitutum, quibꝰ mos fuit, ut è multis ſortitione decimum, interdum viceſimum, triceſimũ, vel etiã centeſimum educerent, qui cœteris pari terrore ac damnatione affectis, ſolus tamen pœnas lueret. Cujus rei meminit *Cicero in Orat. pro Cluentio* ſtylum in hæc laxans verba: Statuerunt ita majores noſtri, ut ſi à multis eſſet flagitium rei militaris admiſſum, ſortitione in quasdam animadverteretur, ut metus videlicet ad omnes, pœna ad paucos perveniret &c. *Liv. lib. 2.* Appius Claudius Conſul, *inquit*, advocatâ concione infectus haud falsò in proditorem exercitum militaris diſciplinæ, deſertorem ſignorum, ubi ſigna, ubi arma eſſent, ſingulos rogitans inermes milites, ſigno amiſſo ſigniferos, ad hoc centuriones duplicariosq; qui reliquerant ordines, virgis cœſos ſecuri percuſſit, cætera multitudo decimꝰ quisq; ad ſupplicium lecti.

XXXVII. *Quinto.* Ubi rei etiam minimi valoris deprædatio facta. Et hac quidem de controverſiâ cum *ſupra* ſatis ſuperq; actum fuerit, crambem bis coctam non apponamus, lectorem remittentes ad *th. 17.* ubi rationes, ut opinamur, ſat prægnantes pro ſtabilienda hac aſſertione adduximus, eandemq; ſententiã Scabinatus Lipſienſis elegantiſſimâ corroboravimus.

XXXVIII. *Sexto.* Ubi Raptor pœnitentiam agit, Dominoq; res ablatas reſtituere paratus eſt. Perſpicuè hoc ipſum probat *l. 5. ff. h. t.* Ubi *Gajus* ita reſcribit: *Non prodeſt ei, qui vi rapuit, ad evitandam pœnam, ſi ante judicium reſtituat rem, quam rapuit.* Cujus rei rationem reddidit *Ulp. in l. 65. ff. de Furt.*

 ne-

nemo enim tali peccato pœnitentiâ ſuâ nocens eſſe deſinit. Parùm refragatur, quòd aliàs in criminibus non adeò atrocibus pœnitentes veniam pœnæ conſequantur. *l. 11. ff. de in jus vocand. l. 4. §. 6. C. de haret. & manich.* veluti etiam in crimine furti expreſsè diſpoſitum eſt *in Conſt. Elect. 32. §.* vnd nach dem *part. 4. ibi:* So jhres begangenen Laſters zeitliche Rewe tragen ꝛc. Probè namq; diſtinguendum eſt, an delinquentes nondum accuſati, nec à Judice præventi, maleficium ſpontaneâ confeſſione revelent, ſicq; ad aſylum pœnitentiæ confugiant; an verò ſerò nimis, & jam actione publicâ pulſi, vel planè in carcerem detruſi, hoc faciant: Priori caſu mitigationi locum relinquunt adductæ leges, poſteriori non utiq;. Quis enim tàm maleſanæ & perditæ mentis eſſet, qui cùm ſemet accuſatum, jamq; vinculis conſtrictum conſpiceret, medium hoc elabendi non ambabus manibus apprehenderet? Cæterum quod Raptor etiam nondum accuſatus pœnitentiâ ſuâ gratiam nullam conſequitur, illud propterea fieri exiſtimamus, quia hoc in crimine lex ſeveritatem judici expreſsè injunxit; aliter atq; *Carpz.* qui pœnitentiam poſt delictum conſummatum nullatenus mitigare pœnam ait, quando res in integrum ſtatum poſt conſummationem reſtitui nequit *d. q. 99. n. 59.* Hanc enim reſponſionem erroneam eſſe liquet non modò ex *art. 14. lib. 2.* Landr. *in verb.* kompt er denn ohne den Todten vor Gerichte/ vnd bekennet er es/ ehe man vber jhn klaget/ vnd beut ſich darumb zu recht/ man ſoll jhm ſein Halß nicht vertheilen/ & paulò poſt. Vmb den todten Mann aber mag jhn niemand an den Halß ſprechen/ alldieweil er ſich zu recht darumb bott/ ehe man auff jhn klagete ꝛc. Verùm etiam ex ſubjecto caſu perquàm notabili, qui ad Nobiliſſimos quondam hujus loci Scabinos, *Menſe Octobr. Anno 1609.* fuit delatus, quo maritus quidam ultra 2000. florenorum in bonis habens, & alioquin bonæ famæ, ſtatim atq; capturam mulieris, cum qua adulterium perpetraverat, reſciviſſet, & antequam adultera quicquam de ſe & ſociis criminis faſſa eſſet, ſe ipſum judici ultrò obtulit, & delictum faſſus mitigationem pœnæ, concurrentibus aliis circumſtantiis urgentibus (quas exprimit

Dn.

Dn Petr.Theod.p.m.loco 1. citato) ad mulctam duntaxat 250. florenorum condemnatus fuit,notante jam jã laudato *Theod. in Diſſ Colleg. crim. 10. th. 4. lit. Q.*

XXXIX. *Septimò.* Ubi conſilium auxiliumve præſtitum,vel mandatum ad rapiendum datum eſt. Paria namq; judicantur,damnum dediſſe,ſeu factum perpetraſſe &cauſam eidem præbuiſſe. *l. 169. ff. de R. J. l. 1. §. 12. ff. de vi & vi arm.* Belliſſima ſeſe hic offert quæſtio; Utrum duo hæc, conſilium & auxilium conjunctim requirantur, ad hoc, ut Ordinaria locum habere poſſit pœna, an verò alterutrum horum ſufficiat? Circa hujus deciſionem ſequentia probè perpendenda ſunt (1.)dupliciter hîc uſurpari conſilium, vel pro ſpecie cujusdã mandati, proq; impulſione & inſtructione,prout accipitur in *l. 50. § 3. l. 52. § 19. ff. de Furt. l. 53. §. ult. ff. de V. S.* vel pro ſimplici monitione & hortatione; veluti ſi quis egeſtatem profeſſo,& pecuniam petenti ſimpliciter ſuadeat, ut Rapina pecuniam ſibi quærat; quo pertinere videtur *l. 36. in pr. ff. de Furt. & §. 11. in fin. Inſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc.* (2.) Auxilium vel opem ferre ſumi & latius & ſtrictius. Strictius quidem,cùm quis deliberatò atq; fraudulenter auxilium reale per actum proximum Raptori præbet, vel præſens manu ſuâ auxilium cooperativum præſtando,aut abſens inſtrumẽta ad rapiendum prudens ſciens commodando, quo de *l. 54. §. pen. ff. de Furt.* Latiùs auxilium ferre ſignificat præbere adjumentum per actum remotum, unde cauſa immediata deprædationi non datur, veluti ſi quis indicio ac demonſtratione modum & occaſionem rapiendi notam faciat,aut locum ubi viatores morantur oſtendat(3.) opem ferri tribus tẽporibꝯ vel ante maleficium, vel in ipſo maleficii actu,vel poſt maleficiũ commiſſum. His ita prælibatis tales extruimus regulas. *Prior* hæc eſto: Quicunq; conſilium abſq; auxilio præbet, pœnâ Rapinæ ordinariâ non tenetur. Conſilium illud,ſive in terminis ſimplicis monitionis ſubſiſtat, ſive latiùs ſeſe extendat,

ctori venit infligenda, ceu quidem ex regula ſequenti fiet manifeſtum: Quatenus verò loquimur de pœna ordinaria, habito reſpectu ad jus noſtrum civile Romanum, certum eſt, conſilium poſteriori modo ſumptum in crimen Rapinæ incidere. *l.52. §.19. ff. de Furt.* Si modo, quod addendum eſt, alter conſilium hoc ſecutus, Rapinam commiſerit; cæteroquin ſi eo conſilio uſus non ſit, verius eſt, ceſſare vi bonorum Raptorum actionem. *d.l. & l.53. §.1. in fin ff. de II. S. Altera* regula ſic habet: Quicunq; ante Rapinam commiſſam, vel in ipſo actu facinoris hujus deliberatò & dolosè per actum proximum Raptori auxilium præbet reale, ac per hoc cauſam dat deprædationi immediatam, Rapinâ inſecutâ, gladii pœnâ eſt plectendus. Regula hæc tria conjunctim requirit (1) ut auxiliator fraudulenter opem Robatori præſtet, conſilio deliberato præcedente, daß ſie ſich miteinander darzu vergleichen. Ignorantia enim facti excuſat à delictis. *l.18. C. ad L. Jul. de adult.* & voluntas atq; propoſitum delinquendi diſtinguit maleficia. *l.14. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Hinc *Bald. in l.4. verſ. nota 6. C. de Serv. fugitiv.* inquit: Si commodavi equum, vel famulum alicui, dicenti ſe velle ire in villam, cùm iret ad occidendum hominem, me non teneri, cùm delictum non venerit in mentem meam. (2.) Ut auxilium reale præbeatur, hoc eſt, ut quis manu ſuâ auxilium cooperativum præſtet, ſine quo quis Rapinam vel omninò non, vel non facilè poſſet perpetrare; veluti ut quis viatores aggrediatur, verbis aut minis terrorem incutiendo, ac præveniendo ne effugere queant, aut ſi effugiant, res relinquere cogantur. (3.) Ut Rapina ſit ſubſecuta. *d.l.52. §.19. ff. de Furt.* Ubi diſertis verbis dicitur, quòd opem ferre & conſilium dare tunc noceat, cum ſecuta contrectatio eſt. Sequitur *Tertia* regula: Licet quis deprædatori auxilium & opem præbeat, attamen ſi delicto jam commiſſo & perfecto hoc fiat, neutiquam is gladio, ſed pœnâ extraordinariâ, pro judicis arbitrio, puniendus eſt. Pœna enim, cùm delicto proportionata eſſe debeat, iniquum profectò eſſet, eâdem animadverſione auxilium in ipſo Rapinæ actu &

poſt delictum perfectum præſtitum coerceri. Videatur *Carpz. part. 2. pract. crim. q. 57. n. 36. & mult. ſeqq.*

XL. *Octavò & ultimò.* Ubi Robaria in villis, oppidis vel ædibus privatis doloſo ac hoſtili animo commiſſa eſt, tùm ob generalitatem textûs in *art. 13. lib. 2.* Landr. & *art. 126. Ordin. crim. Carol.* tùm quia quilibet in domo ſuâ ceu tutiſſimo receptaculo & ratione perſonæ & ratione bonorum ſuorum ſecurus eſſe debet. *l. 18. ff. de in jus vocand.* tùm quia is, qui in villa vel ædibus homines violentâ ac hoſtili manu ſpoliat, pacem violat publicam, quemadmodum ex ipſius conſtitutionis pacis publicæ ſubjectis conſtat verbis: **So einer den andern oder die Seinigen eigenthätiger weiſe bekrieget/beraubet/ fähet/ vberziehet/beſchädet/mit Plündern/Rauben/ Brennen/Morden/Beſchädiget 2c.** Et ita quoq; pronuntiatum fuiſſe in Scabinatu Lipſienſi teſtatur *Carpzov. d. q. 90. n. 77.*

XLI. *Perſpectâ* ſic pœnâ *Ordinariâ*, juſto nunc ordine ad *Extraordinariam* nos convertimus. Diximus verò eandem eſſe vel *Exaſperatam*, vel *Mitigatam*. Miſſa *Illa, Hujus* cauſæ tantummodò curæ nobis cordiq; erunt.

XLII. Quanquam autem, quæ ſint iſtæ cauſæ, ob quas pœna Rapinæ ordinaria remitti, aliaq; mitior ſubſtitui poteſt, certa definitione comprehendi nequeat; cùm judicis potiſſimùm arbitrio hæc res ſit relicta. *l. 32. ff. de pœn. l. 3. C. ex quibus cauſ. infam. irrog.* exempli tamen gratia ſi quaſdam in chartas conjecerimus, à propoſito noſtro non omninò erit alienum.

XLIII. *Princeps* mitigationis cauſa eſt *carentia doli.* Ubicunq; enim ille deficit, ibi pœna ceſſat ordinaria. *l. 7. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Quocirca ſi quis eum, qui alium in via publica ſpoliavit, rurſus in continenti ſpoliat, eâ quidem mente, ut rem vero ſuo Domino, qui fortè procul non abeſt, reſtituat, meritò exulante ordinariâ pœnâ, arbitraria

net, ne non ſolum alios lædamus, ſed etiam ut beneficio afficiamus. *l. 7. in fin. ff. de Serv. exportand.* (2.) Quia, qui non repellit à Socio injuriam, ſi poteſt, tàm eſt in vitio, quàm ille, qui facit. *l. 45. in pr. ff. ad L. Aquil. c. quanta. 47. de ſentent. excommunic. in 6.* (3.) Quia in *Conſt. crim. Carol. art. 150. §. 1.* expreſsè conceſſa eſt defenſio, quæ pro rebus extranei ſuſcipitur ibi: *Item* So einer zu rettung eines andern Leib/ Leben / oder Gut jemand erſchlåget ꝛc. Diſſentit à nobis *Carpzov. d. q. 90. n. 53.* Sed quàm feliciter, ipſe videat. Ratio profectò, quâ utitur nim. non tàm damnum per deprædationem datum, quàm pacis publicæ violationem in cauſa eſſe, quare ejusmodi malefactores extremo ſupplicio ſint ſubjugandi, ficulnea eſt, & ipſius ſcriptis protinus contraria. Audiamus quid dicat in *part. 1. pract. crim. q. 35. n. 20.* Tertium (*inquit*) requiſitum ad fundandam ſuperfracta pace jurisdictionem eſt dolus malus, hoc eſt, ut vis publica, quam armatâ manu & collectis hominibus fieri, dixi, proficiſcatur ex vero dolo, atroce malitiâ, ex propoſito & deſtinata offendendi voluntate, præcedente & communicato conſilio, de induſtria & datâ operâ, juxta verba conſtitutionis pacis publicæ, fůrſetzlich / gefåhrlich vnd frevenlich ꝛc. Aſt, ubi ſodes, in defendente res alienas dolus malus? Ubi atrox malitia? Ubi offendendi voluntas? Nullibi certè conſpicitur.

XLIV. *Secundam* mitigationis cauſam ſuppeditat *iracundia.* Difficilimum enim eſt, juſtum dolorem temperare. *l. 38. §. 8. ff. ad L. Jul. de Adult.* & inconſultus calor vitio caret, ac proindè nullam pœnam meretur. *l. 1. §. 5. ff. ad SCtum Turpil.* & ignoſcendum eſt ei, qui voluit ſe ulciſci provocatus. *l. 14. §. 5. ff. de bon. libert.* Notabile hanc in rem præjudicium affert *Carpz. part. 2. pract. crim. q. 91. n. 47.* quod vide.

XLV. *Tertiò* minuitur pœna ordinaria in *crimine attentato*, effectu non ſubſecuto, juxta *ordin. crim. Carol. art. 178. verſ.* Aber in einen Fall hårter denn in andern / angeſehen

gele-

Gelegenheit vnd Geſtalt der Sachen / darumb ſollen ſolcher Straffe halben die Vrtheiler Raths pflegen ꝛc. Cui accedit, viva juris ratio: Ubi non eſt Rapina, ibi nec pœna Rapinæ. Atqui reo in ipſo Rapinæ actu deprehenſo, priusquam quid ſurripiat vel auferat, Rapina propriè commiſſa non eſt. E. &c. Aſſumptio expedita eſt, & probatur tùm ex *l. 21. §. 7. ff. de Furt.* tùm ex ipſa Rapinæ definitione, ubi generis loco poſuimus contrectationem. Eſt autem contrectatio propriè amotio de loco ad locum. *l. 3. §. 18. ff. de acquir. vel amitt. poſſ. l. 67. in pr. ff. de Furt.* Nec ſufficit amotio rei ſimplex, in loco ubi reperitur, ſed neceſſe eſt, ut amoveatur, & deferatur extra illum locum, ad locum deſtinatum. *l. 21. in pr. & §. 5. l. 22. §. 1. ff. de Furt.* Et huic ſententiæ adſunt Scabini Lipſienſes, referente *Dn. Carpz. d. q. 91. n. 34.*

XLVI. *Quarta* cauſa mitigationis conſiſtit in *Permutatione coactâ.* Hæc namq; pro violentâ Rapinâ propriè habenda non eſt, ſecundùm illud proverbium, quod lippis atq; tonſoribus haud eſt incognitum; Wechſel iſt kein Raub: Quod tamen non ita ſimpliciter, ſed cum mica ſalis intelligendum, ubi videlicet aliqua inter res permutatas adeſt proportio, valorq; haud multùm inæqualis; quod ſi enim graſſator rem majoris pretii pro re etiam minimâ, & vix tribus nebulæ cyathis mercali auferat, quin vera pèrpetretur Rapina, hæſitandum planè non eſt. Et ſecundùm hactenus dicta perpetuam duntaxat relegationem cuidam deprædatori dictatam fuiſſe, tradit *Carpz. d. loc. n. 11.*

XLVII. Mitigationis cauſis *quintò* accenſetur *dira Famis neceſſitas*, quâ de in *art. 166. Conſt. crim. Carol. V.* hæc leguntur verba: So jemand durch rechte Hungers Noth die er / ſein Weib oder Kinder leiden / etwas von eſſenden Dingen zuſtehlen geurſacht würde / wo dann derſelbe Diebſtall dapffer / groß vnd kündlich wehre / ſollen abermahls die Richter vnd Vrtheiler Raths pflegen ꝛc. Rationem plerumq; hanc reddunt *Dd.*

jact. rectè ob id reprehenſi à *Dn. Riemer. Decad. 12. q. 4.* Melior eſt, quòd ignoſcendum ſit ei, qui ſe & ſanguinem ſuũ qualitercunq; redimere ſatagit. *l. 1. in fin. ff. de bon. eor. qui ante ſentent. &c.* & quod fames inevitabilem inducat neceſſitatem, quæ omnes ſolvit leges. *cap. 29. cauſ. 1. q. 1. cap. 11. de conſecrat. diſtinct. 1. c. 2. diſtinct. 4.* Verùm hæc ſententia ita exaudienda eſt, ut tùm demum procedat, cùm ſubſidia ordinaria penitus deficiunt, ita ut vel laborando, vel mendicando, quantum ad vitam ſuſtentãdam ſufficit, corradi nequeat, ſed vel omninò moriendum ſit, vel rapiendum: Quo etiam caſu Raptori fuſtigationis tãtummodò pœnam imponendam eſſe, cenſuit Scabinatus Lipſienſis ad requiſitionem Wolffgangi Theod. à Schleinitz *Menſ. Aug. Anno 1630.* ut refert *Carpz. d. q. 91. n. 48.*

XLVIII. Suadet *deniq;* mitigationem occulta deprædatoris *Receptio*, pariter atq; rerum Rapinæ vitio affectarum *Emptio*, nec non nuda earundem *Participatio*. De Receptatore illo non loquimur, qui inſimul criminis extitit ſocius, quem aliàs eâdem cum principali pœnâ coerceri, liquet ex *l. 1. C. de his qui latr. vel alior. crim. reos.* in verb. *Occultando eum, eamve ſociarunt &c.* Sed de eo, qui nudum ſaltem in laribus familiaribus reo præſtat refugium, quem extra ordinem arbitrio judicantis puniendum eſſe, rectè ſtatuit *Dn. Petr. Theod p. m. in Diſp. Colleg. crim. 3. th. 15. lit. C.* maximè ſi cognatum aut affinem is receperit. *l. 2. ff. de recept.* Ignoſcendum enim aliquo modo eſt illi, qui conſilium pro tuendis ſuis inivit. *arg. l. 1. ff. de his qui ant. ſent. mort. &c.* Quapropter patrem hoc caſu, qui filium occultaverat, pœnâ ſolummodò pecuniariâ mulctari placuit Scabinis Lipſienſibus, notante *Carpzov. part. 4. pract. crim. q. 134. n. 51.* Præterea eum quod attinet, qui res prædâ comparatas ſcienter & dolo malo emere non erubuit, ſic ſentimus; illum videlicet non modò ad rei emptæ reſtitutionem Domino teneri. *l. 2. C. de Furt.* verùm etiam pœnâ arbitrariâ, carceris, relegationis, vel etiam quandoq; mulctâ pecuniariâ plectendum eſſe, ſecũdùm ea quæ tradit *Carpz. part. 2. pract. crim. q. 87. n. 60. & ſeqq.* ad quem me remiſiſſe ſufficiat.

Ex

Ex hiſce judicium quoq; ferri poteſt de illis, qui de rebus deprædatione ablatis participant, easq; dilapidant; nimirum, ne illos quidem pœnâ gladii ordinariâ afficiendos eſſe. Quanquam enim negari haud queat, hoſce Rapinam approbare & quaſi ratificare; quia tamen operam ipſi ſuam in actu deprædationis planè non applicuerunt, quin à pœnâ mortis ſint immunes, extra omnem dubitationis aleam poſitum videtur, ne par adjuvantes & approbantes pœna expectet: cùm approbantes non tàm graviter peccent, ac illi, qui opem & auxilium præbent, uti expeditum eſt. Atq; ſecundum hanc aſſertionem, remiſsâ gladii pœnâ, participantibus non niſi perpetuam relegationem impoſitam fuiſſe, pronunciato Scabinorum Lipſ. firmat *Carpz. d.q.78.n.45.*

XLIX. Reſtaret adhuc, ut noviſſimè, ultimum quoq; proceſſus criminalis actum, videlicet *Executionem* contemplaremur; verùm ne legem Diſputationis transgrediamur, pedem hîc figimus, lectorem benevolum obnixè rogantes, ut ſi quid forſitan erratum in ea vel minùs appoſitè ſcriptum inveniat, id communi hominum conditioni cum Sacratiſſimo Imperatore haud invitus adſcribat, *in Conſt. Tanta de Confirm. §. 14.* memor inſuper ſententiæ illius Martiani in *l. 65. §. 3. ff. de Legat. 3.* Omnes adhuc diſcere poſſe, & omne artificium recipere incrementum. Quod ſi id, ut ſperamus, impetraverimus, alterum etſi pedem in tumulo habuerimus, non pigebit tamen aliquid addiſcere. *l. 20. ff. de Fideicommiſſ. libertat.*

MANTISSA.

QUid per ARCULAM intellexerit Marcianus *in l. 39. ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* Bonus noſter, utpote antiquitatis ignorantiſſimus, non intellexit Accurſius; exiſtimans, caſam fuiſſe, in quâ ultra

Marcianus, arculam in commodiorem locum transferri potuiſſe; quod utiq; caſæ ejusmodi, ceu rei inmobili malè adcommodaveris. Unde in Epitaph. An.Creſtinę ſic legitur: NE QUIS NOS INQVIETET EX ARCA NOSTRA, NEQUE AB ANTE ALIAM PONAT, AUT COMMUTET. Deinde arcæ olim non nobile tantùm ſepulchri genus arguebant; quomodo quidem Scipionis corpus arcâ conditum, refert Senec. *epiſtol lib.13.* ſed & plebejum maximè, ut vel ex *Lucan.* atq; *Horat.* notat Cujac. *lib.11.obſ.21.* Quid ergò? Suſpicamur cum Jacob. Ræward. *lib.2. Varior.c.4.* ad eam ſepeliendi rationem reſpexiſſe Marcianum, cujus nobis memoriam miniſtrat familiaris noſter Caſſiodorus, Scriptor omni eruditionis genere ſublimiſſimus. Sic verò ille *lib.3. variar. epiſtol.19.* *Et ideò artis tuæ peritiâ delectati, quam in excavandis & ornandis marmoribus diligenter exerces, præſenti auctoritate concedimus, ut te rationabiliter ordinante, diſpenſentur arcæ, quæ in Ravennati urbe ad recondenda funera diſtrahuntur, quarum beneficio cadavera in ſupernis humata, ſunt lugentium non parva conſolatio: quoniam animæ tantùm de mundi converſatione diſcedunt, corpora verò dulces quondam ſuperſtites non relinquunt.* Eoq; ſenſu accepiſſe arcam lapideam viſus eſt etiam Cajus *in l.7. §.1 ff. d.t.* itemq; Frontin. *de diverſ. menſur. agror. lib.1.* Vide ſis Johann.Kirchmann. *de funerib.Roman.lib.3.c.15 in fin.* Ac ejusmodi arcas & quidem marmoreas, cùm Accurſii, Odofredi & Roffredi, Bononiæ; tùm aliorum alibi in Italia paſſim etiamnum extare, teſtem cito ocularem Heinric.Salmuth. *in Not.ad Guidon.Panciroll.lib. rer. memorabil. deperditar. tit. de exequ. mortuor. pag.723.*

DEO TRISMEGISTO

GLORIA.

[library stamp]